

Maria Bucka

Uniwersytet Opolski

NOWE INICJATYWY WSPÓLNOTOWE JAKO ŹRÓDŁO WSPARCIA ROZWOJU MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW

Streszczenie: Zgodnie ze strategią lizbońską rozwój małych i średnich przedsiębiorstw jest jednym z priorytetów polityki gospodarczej Unii Europejskiej. Unia Europejska do końca 2013 r. przeznaczyła na rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw 27 mld euro. Środki będzie można pozyskać z programów operacyjnych w ramach polityki spójności.

W ramach polityki spójności wspierane są różnego rodzaju działania i inicjatywy na rzecz rozwoju sektora małych i średnich przedsiębiorstw, i to o charakterze zarówno krajowym, jak i regionalnym. Oferowana pomoc ma pobudzić rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, a tym samym regionalne systemy gospodarcze. Oprócz funduszy strukturalnych istniejące od 2007 r. nowe inicjatywy wspólnotowe: JASPERS, JEREMIE, JESSICA, i JASMINE mogą stanowić dodatkowe narzędzia pomocy dla rozwoju dla małych i średnich przedsiębiorstw.

Słowa kluczowe: małe i średnie przedsiębiorstwa, inicjatywy wspólnotowe, fundusz spójności, fundusze strukturalne, Jeremie, Unia Europejska.

1. Wstęp

W krajach Unii Europejskiej do finansowania programów wsparcia w ramach przyjętych celów wykorzystuje się fundusze Unii Europejskiej. Polska obecnie korzysta z następujących funduszy unijnych: fundusze strukturalne, Fundusz Spójności, Europejski Fundusz Rolnictwa na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, Europejski Fundusz Rybołówstwa, programy wspólnotowe. Najważniejsze obecnie kategorie unijnego wsparcia dla Polski w perspektywie 2007-2013 to fundusze strukturalne i Fundusz Spójności.

Zagadnienia związane z pozyskaniem unijnego wsparcia z wyżej wymienionych funduszy są m.in. przedmiotem zainteresowania małych i średnich przedsiębiorstw. Zainteresowanie to wynika z tego, że upatrują one w programach pomocowych istotnego źródła wsparcia swojej działalności, głównie działalności inwestycyjnej. Pieniądze z tych programów przeznaczyć mogą także na szkolenia i podnoszenie kwalifikacji. Również osoby, które planują rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej, mogą otrzymać pomoc z funduszy unijnych. Na bezpośrednie wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorstw w latach 2007-2013 Unia Europejska przeznacza

czyła ponad 27 mld euro. Największym źródłem możliwości są dla przedsiębiorców regionalne programy operacyjne. Obok nich istotnym źródłem wsparcia mogą być także inicjatywy wspólnotowe, których zadaniem jest pobudzanie działań przedsiębiorczych przez działanie w określonych dziedzinach. W polskich warunkach coraz częściej podkreśla się możliwość ich wykorzystania, zwłaszcza w pobudzaniu rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw.

Inicjatywy wspólnotowe w odniesieniu do małych i średnich przedsiębiorstw nie są problemem nowym, niemniej jednak istotnym, gdyż wiedza o ich funkcjonowaniu jest ciągle mała nie tylko w środowiskach przedsiębiorców, ale także w środowiskach akademickich.

W związku z tym celem opracowania jest przybliżenie problematyki inicjatyw wspólnotowych w Unii Europejskiej w perspektywie 2007-2013. Opracowanie ma charakter materiału dydaktycznego przeznaczonego dla słuchaczy studiów licencjackich, magisterskich, podyplomowych, na których są wykładane zagadnienia związane z unijną pomocą dla Polski.

2. Małe i średnie przedsiębiorstwa w polskiej gospodarce

We współczesnej gospodarce w rozwoju regionalnym ważną rolę odgrywają przedsiębiorstwa prowadzące działalność na małą i średnią skalę. Stanowią one podstawę europejskiej gospodarki rynkowej, zwiększają jej rozwój i efektywność. W literaturze przedmiotu wskazuje się, że małe i średnie przedsiębiorstwa¹:

- stanowią główną nadzieję rynków pracy,
- wprowadzają nowe produkty, zmieniając z dnia na dzień warunki życia ludności w wymiarze globalnym,
- przekształcają postsocjalistyczne systemy gospodarcze przez lata rozwijane na przekór prawom ekonomii,
- umożliwiają transformację i odnowę organizacyjną istniejących organizacji,
- odbudowują podstawy konkurencji i wolnego rynku,
- decydują o przedsiębiorczości regionalnej.

W Polsce, podobnie jak w Unii Europejskiej, małe i średnie przedsiębiorstwa zdecydowanie dominują liczebnością, stanowiąc ok. 99% wszystkich przedsiębiorstw zarejestrowanych w REGON, natomiast przedsiębiorstwa średniej wielkości blisko 1% (tab. 1). Udział małych i średnich przedsiębiorstw w tworzeniu produktu krajowego brutto jest znaczny i obecnie wynosi ponad 47%. Analizując strukturę PKB wytwarzanego przez małe i średnie przedsiębiorstwa, zauważamy wyraźną dominację przedsiębiorstw mikro. W roku 2007 przedsiębiorstwa mikro wytworzyły 30%, małe – 7%, średnie zaś 10% PKB.

---

¹ K.B. Matusiak, M. Mażewska, *Wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości w świetle ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*, Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Warszawa 2004, s. 5.

Udział ten jest jednak nadal niższy od średniej w krajach Unii Europejskiej, gdzie małe i średnie przedsiębiorstwa wytwarzają prawie 60% PKB. W Polsce to duże przedsiębiorstwa mają nadal największy udział w tworzeniu PKB wynoszący ponad 50% (tab. 2).

Tabela 1. Liczba przedsiębiorstw aktywnych w latach 2003-2007

Przedsiębiorstwo	2003		2004		2005		2006		2007	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Mikro-przedsiębiorstwo	1 666 696	96,5	1 653 856	96,4	1 615 167	96,3	1 652 998	96,4	1 713 194	96,4
Małe (bez przedsiębiorstw mikro)	42 770	2,5	44 370	2,6	44 519	2,7	44 229	2,6	45 184	2,5
Średnie	14 368	0,8	14 003	0,8	14 254	0,8	14 708	0,8	15 452	0,9
MŚP ogółem	1 723 834	99,8	1 712 229	99,8	1 673 940	99,8	1 711 934	99,8	1 773 830	99,8
Ogółem przedsiębiorstwa	1 726 536	100	1 714 983	100	1 676 775	100	1 714 915	100	1 777 076	100

Źródło: A. Żołnierski (red.), *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2007-2008*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2009, s. 24.

Tabela 2. Udział małych i średnich przedsiębiorstw w tworzeniu PKB w latach 2003-2007

Przedsiębiorstwa	Lata				
	2003	2004	2005	2006	2007
MŚP ogółem	47,9	47,6	47,5	47,7	47,4
Mikroprzedsiębiorstwa	32,0	31,3	31,4	31,0	30,1
Małe przedsiębiorstwa	7,5	6,8	7,3	7,4	7,3
Średnie przedsiębiorstwa	8,5	9,5	8,8	9,3	10,0

Źródło: A. Żołnierski (red.), *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2007-2008*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2009, s. 25.

W Polsce szczególne znaczenie w tworzeniu miejsc pracy z punktu widzenia całej gospodarki mają małe i średnie przedsiębiorstwa. Po akcesji Polski do Unii Europejskiej przeciętna liczba zatrudnionych w małych i średnich przedsiębiorstwach po niewielkim spadku w 2004 r. wzrosła rok później do 5869 tys. osób (tab. 3), a następnie o 2,1% w roku 2006. Na koniec roku 2007 liczba ta wynosiła 6220 tys. osób. Jak wynika z danych zamieszczonych w tab. 3, w polskich małych i średnich przedsiębiorstwach pracuje ponad dwie trzecie ogółu zatrudnionych w całej gospodarce, natomiast udział tego sektora w łącznej produkcji wszystkich przedsiębiorstw wynosi ok. 63%. Mają one także dominującą pozycję w handlu i usługach oraz obsłudze nieruchomości i przedsiębiorstw. Bardzo mocną pozycję mają także w usługach i budownictwie, gdzie przypada na nie ponad 80% obrotów.

Przytoczone powyżej dane oraz cechy małych i średnich przedsiębiorstw, takie jak: szybka reakcja na zmieniające się otoczenie, tworzenie nowych miejsc pracy,

Tabela 3. Liczba pracujących w małych i średnich przedsiębiorstwach w latach 2003-2007

Przedsiębiorstwo	Lata									
	2003		2004		2005		2006		2007	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Mikroprzedsiębiorstwo	3 397	41,7	3 384	41,5	3 403	41,7	3 475	40,6	3 593	40,0
Małe (bez przedsiębiorstw mikro)	954	11,7	967	11,8	972	11,9	977	11,4	1 008	11,2
Średnie	1 479	18,2	1 462	17,9	1 494	18,3	1 542	18,0	1 619	18,0
MŚP ogółem	5 829	71,6	5 812	71,2	5 869	71,9	5 993	70,0	6 220	69,2
Ogółem	8 139	100	8 161	100	8 288	100	8 556	100	8 969	100

Źródło: A. Żołnierski (red.), *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2007-2008*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2009, s. 34.

łatwość weryfikacji na rynku nowych produktów i rozwiązań organizacyjnych, elastyczne dopasowanie do specyfiki konkretnych lokalnych rynków, aktywny udział w promowaniu przedsiębiorczości, wskazują, że odgrywają one kluczową rolę w rozwoju gospodarczym kraju. Ich rozwój zarówno ilościowy, jak i jakościowy jest pożądanym nie tylko z ekonomicznego, ale także ze społecznego punktu widzenia. Jednak aby mogły one spełniać funkcje gospodarcze, społeczne, organizacyjne, aby mogły utrzymywać pozycję oraz dokonywać ekspansji rynkowej, potrzebne jest nie tylko sprawne bieżące zarządzanie, ale także podejmowanie optymalnych decyzji dotyczących rozwoju i źródeł ich funkcjonowania. Jednym z podstawowych czynników istotnych dla rozwoju każdego przedsiębiorstwa jest dostępność do źródeł finansowania, które stanowią podstawę funkcjonowania, a przede wszystkim ich rozwoju.

Dostęp do źródeł finansowania w dalszym ciągu stanowi największą przeszkodę w funkcjonowaniu przedsiębiorstw, zwłaszcza tych, które dopiero rozpoczynają działalność.

Zgodnie z odnowioną Strategią lizbońską rozwój małych i średnich przedsiębiorstw jest jednym z priorytetów polityki gospodarczej Unii Europejskiej. Unia Europejska do końca 2013 r. przeznaczyła na rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw 27 mld euro. Środki będzie można pozyskać z programów operacyjnych w ramach polityki spójności². W ramach polityki spójności wspierane są różnego rodzaju działania i inicjatywy na rzecz rozwoju sektora małych i średnich przedsiębiorstw i to o charakterze zarówno krajowym, jak i regionalnym. Oferowana pomoc ma pobudzić rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, a tym samym pobudzić regionalne systemy gospodarcze. Wsparcie polityki spójności dla przedsiębiorstw, w tym małych i średnich, na lata 2007-2013 przedstawia tab. 4.

² Ze środków funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności finansowane są w Polsce programy: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko; Program Operacyjny Kapitał Ludzki; Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka; Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej; Program Operacyjny Pomoc Techniczna; regionalne programy operacyjne; programy operacyjne Europejskiej Wspólnoty Terytorialnej.

Z 55 mld euro przeznaczonych ze środków polityki spójności na pomoc przedsiębiorstwom połowa wykorzystywana jest na tworzenie małych przedsiębiorstw i ich rozwój. Dodatkowe środki przeznaczone są głównie na ogólne wsparcie wszystkich przedsiębiorstw oraz na działania pomagające przedsiębiorstwom w rozwoju ich zasobów.

Tabela 4. Bezpośrednie wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorstw w latach 2007-2013

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota w euro
Ogółem, w tym:		27 111 994 836
1	Transfer technologii i ulepszanie sieci współpracy	5 577 995 235
2	Pomoc na rzecz badań i rozwoju technologicznego, szczególnie dla MŚP	5 573 990 437
3	Pomoc dla MŚP na promowanie przyjaznych dla środowiska produktów i procesów produkcyjnych	2 504 554 193
4	Inne środki mające na celu pobudzanie badań, innowacji i przedsiębiorczości w MŚP	6 526 742 103
5	Usługi i aplikacje dla MŚP (e-handel, kształcenia i szkolenia, tworzenie sieci itp.)	2 144 358 160
6	Inne środki mające na celu poprawę dostępu MŚP do TIK i ich wydajne wykorzystanie	1 537 162 147
7	Wsparcie dla samozatrudnienia i rozpoczynania działalności gospodarczej	3 247 192 561
Pozostałe wsparcie dla przedsiębiorstw (w tym MŚP)		27 785 906 347
1	Usługi w zakresie zaawansowanej pomocy dla przedsiębiorstw i grup przedsiębiorstw	5 150 882 219
2	Inwestowanie w firmy bezpośrednio związane z badaniem i innowacjami	9 029 635 350
3	Inne inwestycje w przedsiębiorstwa	13 605 388 778
Zwiększenie zdolności adaptacyjnych pracowników, firm, przedsiębiorstw, przedsiębiorców		14 427 929 049
1	Rozwój systemów i strategii uczenia się przez całe życie w firmach, szkolenia i usługi dla pracowników	9 752 899 678
2	Opracowanie i rozpowszechnianie innowacyjnych i bardziej wydajnych sposobów organizowania pracy	1 897 998 513
3	Rozwój specjalnych usług w zakresie zatrudnienia, szkoleń i wsparcia w związku z restrukturyzacją sektorów gospodarki	2 777 040 858
Aktywne instrumenty rynku pracy		12 075 204 216
1	Wdrażanie aktywnych i zapobiegawczych środków na rynku pracy	12 075 204 216

Źródło: www.ukie.gov.pl (13.11.2009) – Urząd Komitetu Integracji Europejskiej.

3. Nowe inicjatywy wspólnotowe

Istniejące od 2007 r. nowe inicjatywy wspólnotowe: JASPERS, JEREMIE, JESSICA, i JASMINE³ mogą stanowić doskonałe narzędzia pomocy dla rozwoju dla małych

³ JASPERS – inicjatywa na rzecz pomocy w procesie przygotowywania dużych projektów infrastrukturalnych (*Joint Assistance to Support Projects in European Regions*); JEREMIE – poprawa do-

i średnich przedsiębiorstw, a tym samym regionów i miast. Inicjatywy wspólnotowe są to dodatkowe instrumenty pomocy regionalnej wykorzystywane do finansowania zadań ważnych dla funkcjonowania całej Unii Europejskiej. Dla małych i średnich przedsiębiorstw skierowana jest przede wszystkim inicjatywa JEREMIE i JASMINE. Aby jednak zapewnić pełne wykorzystanie i skuteczność tych instrumentów, zwłaszcza w najuboższych regionach, państwa członkowskie i Komisja Europejska powinny podjąć większe wysiłki w celu ich promowania. Wydaje się, że w polskich warunkach inicjatywy te są jeszcze na etapie wstępnego rozpoznawania. Pierwsza inicjatywa wspólnotowa JEREMIE jest najbardziej odpowiadającą w swych założeniach małym i średnim przedsiębiorstwom⁴.

W związku z tym, że w małych i średnich przedsiębiorstwach brakuje kapitału na przedsięwzięcia inwestycyjne, Unia Europejska uruchomiła nową inicjatywę o nazwie JEREMIE, która umożliwia przeznaczenie części funduszy strukturalnych na utworzenie funduszy kapitałowych oferujących mikrofirmom korzystanie z pożyczek i funduszy poręczeniowych oraz pośrednictwo w inwestycjach typu *venture capital*. Odpowiednia oferta została przygotowana przez Europejski Fundusz Inwestycyjny. Funkcjonowanie tego programu oparte jest na przekształceniu środków przyznanych danemu członkowi Unii Europejskiej w ramach funduszy strukturalnych na lata 2007-2013. Środki te posłużą jako instrumenty finansowe, np. kredyty, poręczenia i kapitał podwyższonego ryzyka oraz gwarancje, przy czym każdorazowo będą dostosowywane do regionów lub całego kraju. Założeniem jest, że każdy kraj może przeznaczyć dowolną ilość środków z programów operacyjnych na pieniądze w ramach tego programu. Zalecane jest jednak, aby w danym kraju lub regionie na realizację w ramach JEREMIE przeznaczyć 5% środków przyznanych w ramach Funduszu Rozwoju Regionalnego 2007-2013. Według Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego może to stanowić ok. 70 mln euro. Najważniejszą funkcją oferowaną przez JEREMIE jest to, że wszystkie instrumenty finansowe są odnawialne, w przeciwieństwie do jednorazowych grantów z programów operacyjnych. Pieniądze programu JEREMIE, otrzymane w postaci np. pożyczki, przedsiębiorca musi spłacić. Dzięki temu środki stale będą krążyły, a przedsiębiorca wielokrotnie będzie mógł ubiegać się o poręczenie czy gwarancje finansowe. To korzystne rozwiązanie dla małych i średnich przedsiębiorstw, bo ciągłość finansowania dla wielu jest niezbędna. Przedsiębiorca, po spłaceniu kredytu, może wziąć kolejny w ramach tego samego programu, który zwiększa dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania. Przedsiębiorcy będą więc mogli mieć dostęp do środków finansowych także po roku

---

roku do kapitału dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) oraz mikroprzedsiębiorstw w regionach (*Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises*); JESSICA – inicjatywa na rzecz rozwoju obszarów miejskich (*Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas*); JASMINE (*Joint Action to Support Micro-finance Institutions in Europe*) – wspólne działania na rzecz wspierania instytucji kredytowych w Europie.

⁴ T. Kierzkowski, A. Jankowska, R. Knopik (red.), *Fundusze strukturalne oraz Fundusz Spójności*, Wyd. C.H. Beck, 2009, s. 39.

2013, kiedy to pochodzące z funduszy strukturalnych UE dotacje dla nich zostaną prawdopodobnie znacznie ograniczone. Z inicjatywy takiej korzystają już Słowacja, Grecja, region Lombardii. Wydaje się, że w obecnych warunkach jest to bardzo atrakcyjny instrument finansowania również polskich małych i średnich przedsiębiorstw. W Polsce inicjatywa JEREMIE funkcjonować ma na zasadzie przekształcenia środków przyznanych w ramach funduszy strukturalnych na lata 2007-2013. O przyznaniu środków z programu decydować będą określone dla regionu potrzeby wdrażania innowacyjnych projektów. Jeśli więc badania wykażą braki w tym zakresie, a region przystąpi do programu, to przygotowane zostaną specjalne instrumenty finansowania działalności małych i średnich przedsiębiorstw. W Polsce region wielkopolski jako pierwszy podjął inicjatywę przystąpienia do wdrażania inicjatywy JEREMIE i 21 lipca 2009 r. Zarząd Województwa Wielkopolskiego podpisał umowę z Bankiem Gospodarstwa Krajowego o finansowanie funduszu powierniczego JEREMIE. Inicjatywa JEREMIE oparta jest na założeniu, że⁵:

- pierwszeństwo w finansowaniu mają mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa oraz wysoko innowacyjne projekty,
- istnieje możliwość wykorzystywania odnawialnych instrumentów rynku finansowego zamiast jednorazowych grantów,
- należy uwzględnić specyfikę lokalnych potrzeb małych i średnich przedsiębiorstw przy budowaniu oferty produktów finansowych,

Należy podkreślić, że dużą zaletą tej inicjatywy jest możliwość korzystania z funduszy jeszcze dwa lata po 2013 r., ponieważ źródła finansowania są odnawialne i nie podlegają zasadom funduszy strukturalnych.

Drugą inicjatywą, skierowaną do małych i średnich przedsiębiorstw, jest JASMIN⁶. Jest to inicjatywa, która funkcjonuje od stycznia 2009 r. i ma trwać trzy lata. W założeniu ma być to uzupełnienie programu JEREMIE. Inicjatywa ma zapewnić wsparcie dla rozwoju instytucji mikrofinansowych w państwach członkowskich jako wiarygodnych pośredników finansowych, którzy mogą wspierać przedsiębiorców pragnących założyć mikroprzedsiębiorstwo lub rozpocząć działalność na zasadzie samozatrudnienia. Inicjatywa wychodzi naprzeciw oczekiwaniom małych przedsiębiorców. Założenie przedsiębiorstwa i dalszy jego rozwój wymaga bowiem dostępu do źródeł finansowania. Tymczasem tradycyjne źródło, jakim jest kredyt bankowy, dla większości z nich jest poza zasięgiem. Dlatego alternatywą mogą być instytucje mikrofinansowe. Jednak aby należycie odgrywały swoją rolę, muszą dysponować odpowiednim kapitałem. Stąd inicjatywa JASMIN, która przewiduje dostarczanie pomocy technicznej instytucjom udzielającym mikrokredytów, aby pomóc im w uzyskaniu pozycji wiarygodnych pośredników finansowych i ułatwić dostęp do kapitału. Odpowiedzialna za JASMIN komórka działająca w ramach

---

⁵ A. Tołoczko, T. Kuchlewski, T. Sadowski, G. Świdorski, *Dotacje dla każdego przedsiębiorcy w okresie 2007-2013. Praktyczny poradnik*, Wyd. Provent Investment, 2008, s. 172.

⁶ www.european-microfinance.org (13.11.2009).

Europejskiego Funduszu Inwestycyjnego (EFI) będzie miała za zadanie oceniać plany operacyjne instytucji mikrokredytowych wnioskujących o finansowanie oraz pomoże im osiągnąć wysoki poziom jakości w zarządzaniu. Celem tych działań jest nakierowanie wspomnianych instytucji na przyjęcie „dobrych praktyk” pozwalających na uzyskanie przez nie znaku jakości. Inicjatywa będzie również miała swój udział w szkoleniach i działaniach reklamowych dotyczących europejskiej inicjatywy na rzecz mikrokredytów przygotowanych z myślą o państwach członkowskich, regionach, bankach i instytucjach mikrokredytowych. Inicjatywa ma także na celu finansowanie operacji najbardziej obiecujących instytucji innych niż bankowe, aby mogły one udzielać większej liczby pożyczek podmiotom realizującym projekty. Komórka JASMINE będzie badać wiarygodność składanych wniosków oraz będzie przedstawiać propozycje dotyczące zapewnienia współfinansowania tych operacji przez Europejski Bank Inwestycyjny i partnerów prywatnych⁷.

Podsumowując, głównym celem inicjatywy JASMINE jest stworzenie podaży na mikrokredyty. Mikrokredyt to niewielka pożyczka, ewentualnie kredyt, udzielana przez banki lub inne instytucje finansowe, zazwyczaj bez dodatkowych zabezpieczeń. W Unii Europejskiej za mikrokredyt przyjmuje się pożyczkę nieprzekraczającą 25 000 euro. Z mikropożyczki korzystają osoby niemające dostępu do tradycyjnych kredytów. Są to: osoby o niskich dochodach, mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 10 osób, osoby bezrobotne, które chciałyby otworzyć własną firmę, lub osoby, które chciałyby przejść na samozatrudnienie⁸.

W perspektywie 2007-2013 funkcjonują, oprócz wcześniej wymienionych, jeszcze dwie inicjatywy, ale o mniejszym bezpośrednim znaczeniu dla małych i średnich przedsiębiorstw: JESSICA i JASPERS.

JESSICA to wspólne europejskie wsparcie na rzecz trwałych inwestycji w obszarach miejskich. Inicjatywa ma na celu wsparcie przewidziane dla projektów miejskich finansowanych z funduszy strukturalnych w kontekście polityki spójności. Jest to program wspierania rozwoju obszarów miejskich, ich rewitalizacji oraz w uzasadnionych przypadkach budownictwa socjalnego.

JESSICA ma promować zrównoważone inwestowanie, stymulować rozwój miast europejskich, a w konsekwencji doprowadzić do tworzenia na ich terenie nowych, trwałych miejsc pracy⁹.

Podobnie jak w przypadku inicjatywy JEREMIE, aby uzyskać dostęp do zasobów inicjatywy JESSICA, konieczne jest wcześniejsze wyodrębnienie części z dostępnej puli środków europejskich (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego), które zostaną następnie wzmocnione przez środki Europejskiego Banku Inwestycyjnego, innych instytucji finansowych, prywatnych banków i inwestorów. Tak zgromadzone środki będą pracować jako specjalne fundusze: fundusze rozwoju miejskiego albo

⁷ www.ukie.gov.pl (12.12.2009) – Urząd Komitetu Integracji Europejskiej.

⁸ A. Tołoczko, T. Kuchlewski, T. Sadowski, G. Świdorski, wyd. cyt., s. 174.

⁹ E. Krawczykowska, *Nowe środki unijne dla miast*, „Fundusze Europejskie” 2009 nr 4, s. 77.

fundusze holdingowe. W przypadku funduszy rozwoju miejskiego warunkiem korzystania ze środków jest wpisywanie się projektu w zintegrowany plan zrównoważonego rozwoju miejskiego. Ponadto preferowane będą przede wszystkim projekty realizowane w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego, jak również inne projekty o zdecydowanie miejskim charakterze. To system finansowania pożyczek w ramach funduszy rozwoju miejskiego dla beneficjentów zabezpieczonych gwarancjami tych funduszy oraz bankowymi. Finansowanie będzie polegać na udzielaniu pożyczek bądź wsparciu w ramach kapitału własnego, z pominięciem systemu grantowego. Zadaniem funduszy holdingowych będzie natomiast inwestowanie w fundusze rozwoju miejskiego¹⁰.

JASPERS to inicjatywa, której celem jest merytoryczne wspieranie inwestycji o wartości ponad 50 mln euro w przypadku transportu i innych działań lub 25 mln euro w wypadku projektów realizowanych w sektorze środowiska, przyspieszenie ich przygotowania oraz polepszanie jakości wniosków o dofinansowanie zatwierdzanych przez Komisję Europejską. Wsparcie, które można uzyskać dzięki tej inicjatywie, nie ma charakteru finansowego, ale wyłącznie doradczy. Jego zakres obejmuje m.in.¹¹:

- weryfikację przygotowanej dokumentacji,
- analizę wybranych kwestii problemowych,
- doradztwo i wsparcie w rozwiązywaniu kwestii istotnych dla projektu, m.in. pomoc publiczną,
- doradztwo w przypadku projektów generujących dochód,
- polepszenie jakości składanych wniosków,
- wsparcie na etapie koncepcyjnym przygotowania projektów.

Podmiot korzystający z wymienionych usług doradczych nie ponosi żadnych kosztów związanych z wynagrodzeniem ekspertów. Musi jedynie ponieść wydatki związane z organizacją spotkań i wymianą dokumentów¹².

Celem inicjatywy JASPERS jest zatem wsparcie przygotowania dużych projektów inwestycyjnych, przyspieszenie przygotowania projektów umożliwiających wykorzystanie środków unijnych przyznanych Polsce, polepszenie jakości wniosków o dofinansowanie zatwierdzanych przez Komisję Europejską.

4. Zakończenie

- Małe i średnie przedsiębiorstwa stanowią jeden z podstawowych czynników konkurencyjności regionów i ich tempa wzrostu gospodarczego.

¹⁰ Tamże.

¹¹ M. Kołtuniak, *JASPERS – merytoryczne wsparcie dla dużych projektów*, „Rzeczpospolita”, 27 listopada 2007 r.

¹² R. Cieślak (red.), *Fundusze unijne 2007-2013. Poradnik przedsiębiorcy*, Oficyna Wydawnicza Unimex, 2009, s. 115.

- W polityce regionalnej w związku z tym uwzględnia się małe i średnie przedsiębiorstwa wśród priorytetów rozwojowych, a wsparcie dla nich jest uważane za ważne narzędzie realizacji polityki rozwoju regionalnego.
- Europejska Polityka Regionalna udziela wsparcia finansowego, które małe i średnie przedsiębiorstwa mogą wykorzystać w swoim funkcjonowaniu, a tym samym stymulować rozwój gospodarki.
- Małe i średnie przedsiębiorstwa mają możliwość otrzymania pomocy Unii Europejskiej przez korzystanie z funduszy strukturalnych.
- Oprócz funduszy strukturalnych istotnym instrumentem wsparcia mogą być inicjatywy wspólnotowe, które mogą zwiększyć dostęp małych i średnich przedsiębiorstw do kapitału.
- W latach 2007-2013 powstały nowe inicjatywy wspólnotowe, które są finansowane z innych źródeł niż fundusze strukturalne (są to dodatkowe środki, o których decyduje Komisja Europejska). Zastąpiły one dotychczasowe inicjatywy, które przestały istnieć, natomiast dziedziny, które były objęte wsparciem w ramach już nieistniejących inicjatyw, zostały włączone do programów operacyjnych współfinansowanych z funduszy strukturalnych.
- W sytuacji gdy małe i średnie przedsiębiorstwa prawdopodobnie mają niewielką szansę na otrzymanie wsparcia bezpośredniego w latach 2007-2013, należy dążyć do efektywnego wykorzystania przyznanych środków na wsparcie przedsiębiorczości w ramach programów wspólnotowych
- Zaangażowanie środków strukturalnych kraju/regionu w JEREMIE to szansa na objęcie pomocą zdecydowanie większej liczby podmiotów, niż miałyby to miejsce w przypadku ograniczonych co do alokacji grantów. Podstawową zaletą tej inicjatywy jest to, że rozdziałem środków nie będą zajmowały się władze administracyjne, lecz wyspecjalizowani i doświadczeni pośrednicy finansowi.
- Ponieważ pozyskane środki są zwrotne, zmobilizuje to przedsiębiorstwa do efektywniejszego ich wykorzystania.

Literatura

- Cieślak R. (red.), *Fundusze unijne 2007-2013. Poradnik przedsiębiorcy*, Oficyna Wydawnicza Unimex, 2009.
- Głębicka K., Grewiński M., *Europejska polityka regionalna*, Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa 2003.
- Kierkowski T., Jankowska A., Knopik R. (red.), *Fundusze strukturalne oraz Fundusz Spójności*, Wyd. C.H. Beck, 2009.
- Kołtuniak A., *JASPERS – merytoryczne wsparcie dla dużych projektów*, „Rzeczpospolita”, 27 listopada 2007 r.
- Matusiak K.B., Mażewska M., *Wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości w świetle ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*, Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Warszawa 2004.
- Piasecki A. (red.), *Ekonomika i zarządzanie małą firmą*, PWN, Warszawa-Lódź 1999.

- Tołoczko A., Kuchlewski T., Sadowski T., Świdorski G., *Dotacje dla każdego przedsiębiorcy w okresie 2007-2013. Praktyczny poradnik*, Wyd. Provent Investment, 2008.
- Wiatrak A.P., *Fundusze strukturalne w Unii Europejskiej a rozwój obszarów wiejskich*, „Optimum – Studia Ekonomiczne” 2000 nr 2.
- Żołnierski A. (red.), *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2007-2008*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2009.

Źródła internetowe

- www.ukie.gov.pl – Urząd Komitetu Integracji Europejskiej.
- www.european-microfinance.org.

NEW EU INITIATIVES AS A SOURCE OF SUPPORTING DEVELOPMENT SMALL AND MEDIUM-SIZE ENTERPRISES

Summary: In Lisbon Strategy, the growth of small and medium-size enterprises is one of the priorities of the EU economic policy. Until 2013, the European Union will have spent 27 billion Euro on developing this sector. Within the cohesion policy, various activities and initiatives are being supported that assist both the regional and nationwide development of small and medium-size enterprises. The assistance offered is to stimulate their growth so that the regional economies are affected. Apart from Structural Funds, the new EU initiatives such as JASPERS, JEREMIE, JESSICA, and JASMINE (existing since 2007) may serve as additional tools for supporting the growth of small and medium-size enterprises.